

+

**ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ
PROGRAM
pro základní vzdělávání**

Základní škola Montessori Pardubice

OBSAH ŠVP:

I.	Identifikační údaje	4
II.	Charakteristika školy	5
III.	Úplnost a velikost školy	5
IV.	Vybavení školy	5
V.	Charakteristika pedagogického sboru	6
VI.	Dlouhodobé projekty a spolupráce	6
VII.	Spolupráce s rodiči a jinými subjekty	7
VIII.	Charakteristika ŠVP	7
	Základní koncepce školy	7
	Co chceme	8
	Jak toho chceme dosáhnout	8
	V naší škole si vážíme těchto hodnot	8
IX.	Organizace učení a vzájemné vztahy	9
	X. Hodnocení	9
	XI. Práce s chybou	10
	XII. Vysvědčení	11
XIII.	Vedení dětí k dovednosti sebehodnocení	11
	XIV. Záznamy o školní práci dětí	12
	XV. Komunikace s žáky	12
XVI.	Chybová kontrola u učebního materiálu a pomůcek	13
	XVII. Spolupráce s rodinou	13
	XVIII. Vztahy a propojení směrem ven	13
XIX.	Pedagogové a další pracovníci (oblast personální)	13
XX.	Klíčové kompetence a jejich charakteristika	14
	Přehled klíčových kompetencí	14
XXI.	Výchovné a vzdělávací strategie na úrovni školy	16
XXII.	Zabezpečení žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a sociálně znevýhodněných žáků	18
XXIII.	Zabezpečení žáků mimořádně nadaných	18
	XXIV. Učební plán pro 1. stupeň	19
	Tabulace učebního plánu	19
	Poznámky k učebnímu plánu	19
	Přehled využití časové dotace podle RVP na 1. stupni	20
	XXV. Učební plán pro 2. stupeň	20
	Tabulace učebního plánu	20
	Poznámky k učebnímu plánu	20
	Přehled využití časové dotace podle RVP na 2. stupni	21
XXVI.	Začlenění průřezových témat do vyučovacího předmětu Kosmická výchova a Děti Země	22
	Vzdělávací obsah vyučovacích předmětů Kosmická výchova a Tělesná výchova I. stupeň	26
	Charakteristika vyučovacích předmětů	26
	Obsahové vymezení	26
	Týdenní časová dotace	26
	Organizační vymezení	26

	Koncept kosmické výchovy	26
	Dodatek k předmětu: Tělesná výchova	27
	Průběh vzdělávání	27
	Specifický způsob vyučování	28
	Výchovné a vzdělávací strategie na úrovni I. stupně	29
XXVIII.	Charakteristika vyučovacích předmětů Kosmická výchova I. stupeň – 1. trojročí (1., 2. a 3. ročník)	30
XXIX.	Charakteristika vyučovacích předmětů Tělesná výchova I. stupeň – 1. trojročí (4. a 5. ročník)	43
XXX.	Charakteristika vyučovacích předmětů Kosmická výchova I. stupeň – 2. trojročí (1., 2. a 3. ročník)	45
XXXI.	Charakteristika vyučovacích předmětů Tělesná výchova I. stupeň – 2. trojročí (4. a 5. ročník)	64
XXXII.	Vzdělávací obsah vyučovacích předmětů Děti země a Tělesná výchova – 2. stupeň	66
	Charakteristika vyučovacích předmětů Děti země a tělesná výchova	66
	Obsahové vymezení	66
	Týdenní časová dotace	67
	Organizační vymezení	67
	Průběh vzdělávání	67
	Výchovné a vzdělávací strategie	68
	Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu Děti země 6. ročník	70
	Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu Tělesná výchova a Výchova ke zdraví 6. ročník	81
	Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu Děti země 7. ročník	83
	Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu Tělesná výchova a Výchova ke zdraví 7. ročník	95
	Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu Děti země 8. ročník	97
	Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu Tělesná výchova a Výchova ke zdraví 8. ročník	111
	Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu Děti země 9. ročník	114
	Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu Tělesná výchova a Výchova ke zdraví 9. ročník	133
	XXXIII. Hodnocení procesu a výsledků vzdělávání žáků	137

I. Identifikační údaje

Název ŠVP:

ZŠ Montessori Pardubice

(ŠVP je zpracovaný podle RVP ZV)

Motto:

Pomoz mi, abych myslel sám a byl sám sebou.

Údaje o škole:

Základní škola Montessori Pardubice
Erno Košťála 870
Pardubice 530 12

IČ: 09652558
IZO: 181120097
REDIZO: 691014868

Ředitel školy: Mgr. Jan Václavík
Koordinační a metodik programu Montessori, zástupce ředitele: Mgr. Marcela Cibulková

Kontakty:

telefon: 605 254 100
e-mail: reditel@zsmontepce.cz
webové stránky: www.zsmontepce.cz

Zřizovatel:

Statutární město Pardubice
Pernštýnské nám. 1
Pardubice 530 21
IČ: 00274046

Platnost dokumentu: od 1. 9. 2021

Mgr. Jan Václavík, ředitel školy

II. Charakteristika školy

ZŠ Montessori Pardubice, příspěvková organizace je nově zřízena jako samostatná úplná Montessori škola a je umístěna na okraji pardubické části Studánka - Dubina. Škola je umístěna do samostatné budovy komplexu budov ZŠ Dubina se samostatným vchodem a prostorovým zázemím. Budova školy leží uprostřed sídliště s možností snadné dosažitelnosti blízkého lesa, polí a luk na kraji Pardubic. Spádovým obvodem školy je celé území statutárního města Pardubice. Do školy dojíždí žáci i z okolních obcí. Nabídka vzdělání je určena všem dětem, Montessori prostředí je přirozeně inkluzivní, proto naše škola pracuje i s žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, a to jak se zdravotním znevýhodněním, tak s žáky nadanými.

Program školy je zaměřen na nastavení optimální vzdělávací cesty pro každého žáka. Využívá především didaktický systém výchovy a vzdělávání podle Marie Montessori a aplikuje i další moderní pedagogické směry a ověřené aktivizující přístupy práce s žáky.

III. Úplnost a velikost školy

Základní škola je úplná s 1. až 9. ročníkem. Kapacita školy je 200 žáků. Vyučování probíhá na prvním stupni ve věkově heterogenních třídách, na druhém stupni jsou vytvářeny skupiny žáků z různých ročníků pro spolupráci v rámci tematických projektů.

IV. Vybavení školy

- V budově školy je k dispozici 9 učeben. Z toho jsou 4 učebny určeny pro věkově smíšené skupiny žáků na 1. stupni.
- Ve škole jsou tři odborné učebny – učebna hudební výchova, učebna jazyků, žákovská kuchyně a žákovská dílna.
- Ve škole je samostatný prostor pro školní družinu.
- Uložení obuvi a oblečení je řešeno samostatnými prostory šaten v přízemí školy.
- Na každém z tří podlaží školy je hygienické zázemí, které splňuje hygienické normy – toalety chlapci a dívky, toalety bezbariérové, toalety učitelé a personál, úklidové komory.
- Pro učitele je k dispozici sborovna, pro provozní zaměstnance školy samostatná šatna s kuchyňkou. Dalšími prostory jsou ředitelna, kabinet II. stupně, kancelář hospodářky školy a zástupce ředitele.
- Samostatnými prostory jsou server, strojovna vzduchotechniky a spojovací chodba do prostor ZŠ Dubina.
- ZŠ Montessori využívá smluvně k školnímu stravování školní kuchyň a školní jídelnu při ZŠ Dubina, tělesná výchova je řešena obdobně využitím prostor tělocvičen a venkovního sportovního areálu ZŠ Dubina.
- Ve třídách je připravené prostředí pro výuku – materiály a pomůcky přístupné dětem k možnosti vlastního výběru pro jejich školní práci, encyklopedie, slovníky, učební texty (knihovna) apod. Pomůcky ve třídách se průběžně doplňují a obměňují a jsou k dispozici učitelům i žákům.
- Ve škole funguje školní družina s různorodým vybavením (stavebnice, hračky, výtvarné potřeby, knihovna, sportovní a relaxační náčiní).
- Ve škole vytváříme prostor pro společné setkávání všech žáků.

- Ke společným setkáním všech pedagogů slouží zázemí kabinetu, pro větší společné akce pak prostor školní družiny.
- K relaxaci, pobytu školní družiny i k výuce slouží přidělené venkovní prostory školní zahrady.
- Ve třídách jsou k dispozici stolní počítače a notebooky s připojením na internet. Žáci mají k dispozici kopírku a tiskárnu.
- Ve škole jsou umístěny nádoby na třídění odpadu (papír, plast, směs). V rámci každého patra budovy i na bio odpad a hliník.

V. Charakteristika pedagogického sboru

Základem učitelského sboru jsou kvalifikovaní učitelé. Většinou se jedná o absolventy Montessori kurzů. Jedná se především o Diplomové kurzy akreditované MŠMT Společnosti Montessori ČR. Průběžně dochází k doplňování vzdělání učitelů v oblasti Montessori pedagogiky. Naši pedagogové se zajímají o další zkušenosti pedagogické praxe v oblasti moderních přístupů ke vzdělávání a metodách práce, inspirují se zkušenostmi v práci s žáky v Montessori systému.

Mimo vyučování se žákům ve školní družině věnují kvalifikovaní vychovatelé.

Pedagogický sbor je rozšířen také o externí odborníky z různých oblastí, kteří pracují s dětmi pod pedagogickým dozorem.

Škola podporuje i další vzdělávání a osobnostní rozvoj učitelů a podporuje tak vrstevnatost a šíří nabídky učitele – osobnosti žákům školy.

VI. Dlouhodobé projekty a spolupráce

- Zaměření dlouhodobých vzdělávacích projektů vychází ze zájmu a potřeb žáků v souladu s ŠVP.
- Navazujeme spolupráci s dalšími školami a jejich pedagogickými týmy pro společná školení a sdílení zkušeností.
- Obohacujeme výuku o exkurze do státních institucí, ekologických center, muzeí, galerií atd. a pořádáme besedy s odborníky podle zájmu a potřeby žáků.
- Realizujeme společné vícedenní pobyty dětí školy v podnětném prostředí v zajímavých místech ČR (výhledově i v zahraničí), a to jak v zimě, tak na jaře či na podzim.
- Plavecký výcvik probíhá v rámci hodin tělesné výchovy na 1. stupni v minimálním rozsahu 40 hodin. O zařazení do ročníků rozhoduje ředitel školy.
- Každoročně pořádáme vánoční setkání s rodiči, a několikrát do roka i vzdělávací akce pro rodiče či veřejnost.
- Škola organizuje sběr papíru, případně jiných druhotných surovin.
- Na škole funguje žakovská rada, do které jsou nominováni vždy dva žáci z každé třídy.
- Školní družina pravidelně prezentuje výsledky své práce na úspěšných vánočních a velikonočních výstavách a pořádá oblíbené akce, kterých se mohou účastnit i rodiče.
- Spolupracujeme s mnoha odborníky vysokých škol.
- Žáci a učitelé školy podporují v rámci Adopce na dálku chlapce – sirotka z Etiopie.

VII. Spolupráce s rodiči a jinými subjekty

- Spolupráce s rodiči je vítána a pedagogy školy iniciována.
- Pořádáme společná setkávání rodičů, kde se sdílejí informace k práci žáků a programu školy, ale slouží také pro představení způsobů práce žáků a sdílení společných hodnot v jejich vzdělávání.
- Dvakrát ročně nabízí třídní učitel tzv. konzultační setkání „učitel – žák – rodič. Na něm se společně hodnotí průběh a výsledky vzdělávání dítěte.
- O svých dětech se mohou rodiče informovat během školního roku při osobním setkání s učitelem, telefonickou či emailovou cestou.
- Rodiče mají po předchozí domluvě přístup do třídy během vyučování, kde se zapojí formou pozorování. Klasické Dny otevřených dveří nepořádáme, dveře máme „otevřené“ stále.
- Při základní škole funguje Spolek rodičů Montessori Pardubice, který mimo jiné plánuje společné programy pro děti a rodiče v mimoškolním čase.
- V prvních dnech školního roku dostávají rodiče žáků písemnou formou důležité informace týkající se organizace školního roku – termíny prázdnin, telefonická spojení, termíny důležitých schůzek.
- Podrobné informace o probíhajících akcích a organizační záležitosti jsou na našich webových stránkách www.zsmontepce.cz.
- Šestičlenná školská rada vedle kompetencí daných školským zákonem projednává i běžnou problematiku života školy. Je možné se na ni obracet buď přímo, nebo prostřednictvím vedení školy.
- Jsme vzorovou školou, a tak i program Montessori je místem náslechové hodiny především pro frekventanty diplomových kurzů Společnosti Montessori a studentů vysokých škol připravujících budoucí učitele (PedF HK a další).
- Úzká je i spolupráce se Společností Montessori z.s., kde někteří z našich pedagogů působí jako lektori či konzultanti.

VIII. Charakteristika ŠVP

Motto: „Jen pomocí svobody a vlastních zkušeností z okolí se může člověk rozvíjet.“ M.M.

Základní koncepce školy

Koncepce školy je popsána podle školského zákona ve školním vzdělávacím programu respektujícím RVP pro ZV, který sám o sobě podporuje individualitu škol a umožňuje následující moderní přístupy.

Škola vychází z principů pedagogického systému Montessori s individualizovaným přístupem k žákům a podporou vnitřní motivace k učení a dalšímu vzdělávání. Podporujeme zdravý a harmonický rozvoj osobnosti žáka s přihlédnutím na jeho individuální schopnosti. Vytváříme inkluzivní prostředí pro vzdělávání žáků s rozdílnými potřebami. Podporujeme spolupráci a vzájemné učení se mezi žáky. Vytváříme respektující vztahy a vstřícnou komunikační atmosféru v celé škole. Vedeme žáky k odpovědnosti za vlastní vzdělávání.

Děti budou v rámci RVP objevovat vedle stanovených výstupů také svou vlastní jedinečnou výbavu a dary. Program školy bude směřovat k „maturitě života“, což je okamžik, kdy žáci vše, co ve škole nabyli, vědomě a smysluplně využijí k tvorbě lepšího světa.

Co chceme

- Vytvořit pro žáky i dospělé bezpečné prostředí a příležitosti, které v nich podpoří zájem, odpovědnost a odhodlání řídit svůj život a tvořit pozitivní hodnoty nejen pro sebe, ale i pro své okolí.
- Respektovat žáky a respektovat se navzájem, umět se domluvit a spolupracovat, rozpoznat potřeby své i ostatních.
- Podporovat u žáků dětskou chuť k objevování světa učním a pomoci jim získat kompetence, které jsou klíčové pro jejich úspěch a štěstí v profesním i osobním životě
- Umožnit žákům svobodu, svobodnou volbu ruku v ruce s jejich zodpovědností.
- Pomoci žákům najít své jedinečnosti, objevit a znát sám sebe, své silné i slabé stránky.
- Pomoci žákům se přijímat takoví, jací jsou a zároveň se zdokonalovat v tom, v čem by mohli být lepší.
- Vést žáky k samostatnosti, odpovědnosti, iniciativě, zdravému sebevědomí a vnitřnímu smyslu pro řád a disciplínu.

Jak toho chceme dosáhnout

- Propojením pedagogických přístupů respektujících individualitu žáků.
- Podporou spolupráce žáků ve věkově heterogenních třídách a rozvíjením kvalitních vztahů mezi žáky.
- Vytvářením bezpečného prostředí se společně vytvářenými pravidly a jejich naplňováním a sdílenými hodnotami.
- Vytvořením připraveného, podnětného a inspirativního prostředí školy pro aktivní školní práci a přirozené učení.
- Optimistickým přístupem pedagogů, kteří podporují důstojnost a osobní sebevědomí žáků, podávají žákům efektivní zpětnou vazbu k jejich jednání a učení, využívají zpětné vazby samotných žáků, budují bezpečné klima a pozitivní komunikaci v celé škole.

Společné učení žáků probíhá ve věkově smíšených skupinách na 1. stupni a úzkou spoluprací ročníků na 2. stupni i napříč ročníky – to podporuje spolupráci a komunikaci mezi žáky a umožňuje přirozené učení žáků navzájem. Toto prostředí je již ze své podstaty přirozenou a velmi silnou prevencí sociálně patologických jevů. Učitelé používají respektující, optimistickou a podporující komunikaci. Podporujeme také příležitostná setkávání žáků 1. stupně a dětí z naší mateřské školy.

Individualizované vzdělávání umožňuje žákům objevit a využívat svůj vlastní učební styl. Podporujeme vlastní aktivitu a záměr žáků v učení. Žákům poskytujeme individualizace školní práce podle jejich vývojových a osobních potřeb a časová dotace (v rámci školního času) podle vlastního tempa práce a možnosti koncentrace. Žákům zvyklým na vedení bude nabídnuta podpora pro přechod k autonomii a vlastní iniciativě. Důraz je kladen na budování schopnosti se učit, myslet a reflektovat své učení a myšlení.

Škola používá vzdělávací přístup podle pedagogického systému Montessori: pro 1. – 6. ročník vychází z programu Kosmická výchova, pro 7.- 9. ročník z programu Děti Země. Při školní práci využívá i další pedagogické koncepty, které podporují aktivní, vědomé učení.

V naší škole si vážíme těchto hodnot

- samostatnost v jednání a myšlení
- snahu domluvit se s druhými a vyjádřit své myšlenky s respektem a v míru
- umět si plánovat a rozhodovat, co chci dělat
- dokázat se věnovat tomu, co mi přináší radost a uspokojení

- být zodpovědný-á za své učení pro budoucí život
- chovat se zodpovědně vůči sobě, druhým lidem i okolnímu světu
- učení se s radostí a v klidu

IX. Organizace učení a vzájemné vztahy

Připravené prostředí tvoří jednak materiální vybavení, ale také sociální vazby. Společné učení dětí probíhá ve věkově smíšených skupinách na 1. stupni a úzkou spoluprací ročníků na 2. stupni. Tím se podporuje komunikace mezi dětmi, což umožňuje přirozené učení se dětí navzájem. Díky věkové heterogenitě si děti prožívají různé sociální role, což je vede k toleranci, pochopení, trpělivosti, empatii a úctě k ostatním.

Základem pro Montessori výuku je připravené prostředí, které je zásadním vkladem pedagoga do vzdělávání dětí. Připravené prostředí je organizovaný prostor, kde jsou připraveny skupiny důmyslných didaktických pomůcek a činností odpovídajících potřebám dětí. Připravené prostředí má přesný řád a pravidla, což zajišťuje jeho přirozený a bezpečný chod. Každé vývojové fázi dítěte odpovídá jiné vzdělávací prostředí. Prostor tvoří především pomůcky, učební materiály a sociální vazby.

Ve třídách mají žáci možnost volného pohybu při učení (v rámci vymezených hranic bezpečného prostředí), což dětem umožňuje maximálně využívat připravené prostředí včetně pomůcek, realizovat své vývojové úkoly, naplnit své vývojové potřeby, mít dostatek času na objevování, soustředění, vlastní tempo, vzájemnou pomoc.

Počítáme také s využíváním externích příležitostí pro učení – vzdělávací akce a výukové programy kulturních organizací zaměřené na školy, návštěvy přírody, galerií, muzeí, zajímavých pracovišť, pozvání odborníků do školy, chceme využívat příležitosti nabízené regionem.

Důraz klademe na spontánní činnost a zájmy dítěte, což vede ke soustředěné práci. Vlastní objevování poznatku samotným dítětem je klíčovým principem výchovně-vzdělávacího systému Montessori pedagogiky. Vychází z potřeby dítěte učit se a porozumět okolí.

X. Hodnocení

Motto: „Ten, kdo je schopen kontrolovat a poznávat vlastní chyby, získává větší míru nezávislosti a jistoty.“ M.M.

Ve třídách Montessori se používá slovní hodnocení, protože práce a činnost žáka není hodnocena ve smyslu porovnávání s ostatními žáky, sestavování žebříčku výkonů nebo práce s jakoukoli hodnotící škálou – takové hodnocení se neslučuje s principy pedagogického systému Montessori. Způsob hodnocení navazuje na práci žáka z vnitřní motivace, pomáhá k dovednosti vlastního sebehodnocení, umožňuje dítěti být úspěšné a zapojit se do každé práce. Způsob hodnocení žáků – práce s chybou a oceněním – jsou jedním ze základních principů při uplatňování pedagogiky podle Marie Montessori. Vychází už ze samotného přístupu dospělého (rodiče, učitele...) k žákovi – laskavý, partnerský přístup, který vytváří prostor k tomu, aby žák:

- poznával své přednosti a nedostatky, možnosti a hranice
- dokázal odhadnout své síly a schopnosti
- uvědomoval si, co je mu příjemné – co nepříjemné a jak to dát ostatním vhodně najevo
- učil se plánovat další cesty k sebezdokonalování
- mohl volit takové způsoby učení, o kterých ví, že jsou pro něj účinné a spolehlivé

Žák se učí pro uspokojování svých vlastních potřeb z objevování nového a je veden k vlastnímu hodnocení své práce. Místo nabídky odměny a pochvaly jsou žáci vedeni k porovnání své práce s danými kritérii, učí se hledat svou chybu a cestu k její nápravě. S oceněním učitel zachází přiměřeně – takovým způsobem, aby se žáci nestali závislími na pochvalě, na hvězdičce, na odměně, na jedničce; aby nedělali práci pro uspokojování představ dospělého, aby nepodléhali strachu z chyby a pocitu méněcennosti. Ocenění pedagog využívá diferencovaně u nových a nejistých žáků k navození pocitu jistoty a bezpečí.

K průběžné zpětné vazbě využíváme pedagogické záznamy, portfolia práce žáků a jejich záznamy a plány. Žáci jsou vedeni ke kontrole své vlastní práce a její reflexi jako součásti učení a stálého zlepšování, aby uměli vyhledat a opravit chyby, ocenit pokrok, hodnotit práci podle kritérií, postupně je tak vedeme k dovednosti sebehodnocení, která je základem efektivního hodnocení.

Chyba má být ukazatelem toho, co je třeba procvičit, zopakovat; ukazuje žákům, že dělat chyby je přirozený a běžný jev v procesu učení a řešení problémů. Chyba je pro dítě zdrojem impulzů k vlastnímu zdokonalování, pro učitele ukazatelem další vzdělávací cesty dítěte.

Hodnocení dílčích prací a úkolů je porovnáním hotové práce dítěte se stanovenými kritérii. Individuální porovnávání s těmito kritérii (tedy s tím, co je na určité práci, aktivitě důležité) pomáhá žákům naučit se vyhodnocovat svou vlastní činnost. Je důležité vést žáka k uvědomění, zda dělá práci tak, jak opravdu nejlépe dovede.

Učitel je koordinátorem a průvodcem dítěte na jeho cestě vzděláním.

Vlastní systém hodnocení je podrobně popsán a definován v Pravidlech hodnocení žáků, které jsou součástí Školního řádu školy.

XI. Práce s chybou

Práce s chybou je základním stavebním kamenem naší školy. Chyby jsou znakem toho, co ještě je potřeba procvičit nebo zopakovat. Chyby jsou chápány jako běžný, přirozený projev v procesu učení, jako užitečná součást řešení problému a jako bohatý zdroj nových poznatků. Informace a poznatky jsou dětem předávány, pokud možno v souvislostech a ideálně tak, aby děti měly vlastní prostor pro aktivitu a objevování. Poznané je propojováno s realitou a se reálným prostředím našeho světa.

Žákům je ponechávána svoboda v míře, v jaké dovedou být zodpovědné za svá rozhodnutí. Žáci se podílejí na všem, co se ve škole odehrává, jejich činnost je koordinovaná pedagogy, kteří reagují na individuální potřeby žáků. Pomáhají žákům také každou započatou práci dokončit a podporovat je k vyjadřování svých názorů. Zároveň jsou však žáci vedeni k respektování druhých, tj. především učitelů a svých spolužáků. Svoboda se tedy realizuje v pevně nastavených hranicích. Na jedné straně je podporována aktivita žáka, na druhé je omezena slušným chováním a pořádkem. Svoboda a disciplína jsou dvě strany jedné mince, obojí vede k přirozenosti žáka a učí jej zodpovědnosti.

Škola také respektuje zvláštnosti vývojových potřeb žáků. V období od 6–12 let se učí myšlenkové nezávislosti, k této věkové kategorii náleží známe motto: „Pomoz mi, abych to vymyslel sám.“ V dalším věkovém období žáci získávají psychickou, sociální a finanční nezávislost, pro tuto věkovou kategorii je typické: „Pomoz mi, abych se stal sám sebou.“ V rámci školního prostředí budou hledány možnosti, jak žákům umožnit si psychickou, sociální a finanční nezávislost v rámci druhého stupně v bezpečném prostředí realizovat.

XII. Vysvědčení

Vysvědčení je slovní, žáci a rodiče dostávají popisným jazykem záznam o přehledu učiva, které dítě zvládlo, a informace o osobnostním vývoji žáka. Popisuje obtíže a snahu, kterou musel každý jednotlivý žák vynaložit na zvládnutí určité oblasti či problému vyučování. Slovní hodnocení oceňuje porozumění, praktické použití znalostí a dovedností, originální zpracování nebo vynaložení velkého úsilí při plnění zadaného úkolu. Dále naznačuje návrhy na další postup při zvládnutí učiva. Na tvorbě slovního hodnocení se podílí kolektiv učitelů.

XIII. Vedení dětí k dovednosti sebehodnocení

Se sebehodnocením se žáci ve škole setkávají každodenně při činnosti se stanovenými kritérii, kdy mají za úkol porovnávat svou vlastní práci s chybovou kontrolou, vzorem nebo správným řešením a samy si opravovat své chyby a nedostatky. Zpětnou vazbu jim dává také možnost spolupracovat na stejném úkolu se spolužáky a sledovat tak své pracovní tempo, způsob práce, správnost řešení nebo spolupracovat s několika žáky ve skupině a vzájemně si rozdělovat úkoly a zodpovědnost za společnou práci. Důležité je umožnit žákům, aby svou práci často prezentovali.

Dovednost slovně ocenit svou práci a kriticky si uvědomit nedostatky, chyby a možnosti zlepšení mají žáci osvojenou při příchodu do školy v různé míře. Využíváme možnosti konfrontace této dovednosti v komunitním kruhu tak, aby žáci měli co nejvíce možností slyšet, jak se dá ocenění a kritické zhodnocení formulovat a vyjádřit.

U nejmenších školáků začínáme pocitovým uvědoměním a pojmenováním toho, co se dařilo a z jaké vlastní práce mají největší radost, s čím jsou nebo nejsou spokojeni:

- co se mi dnes podařilo
- z čeho jsem měl radost
- co mi moc nešlo, co se mi nedařilo
- co dělám rád a co nerad
- co mi šlo snadno a lehce
- kde jsem vynaložil velké úsilí
- co udělám příště jinak, aby se mi dařilo lépe
- co se mi líbilo a co ne
- kdo mě rušil, co mě rušilo
- kdo mi pomohl, co mi pomohlo
- jak se cítím, když se mi něco povede
- jak se cítím, když se mi nedaří
- podle jakých pravidel jsem pracoval
- které pravidlo jsem porušil
- jakou úpravu nebo doplnění pravidla navrhuji
- jak bych mohl poradit nebo pomoci

Dále se žáci učí ústně ocenit konkrétní úkoly, ocenit práci druhých, postupně přechází k porovnávání práce se zadáním a předem danými kritérii, písemnému hodnocení konkrétních úkolů a skupinové práce. Větší zkušenosti s formulací hodnocení potřebují děti při vlastním sebehodnocení školní práce za určité období:

- ocenění vlastní práce
- kritické zhodnocení vlastní práce a návrhy na její vylepšení

- ocenění práce druhých
- návrhy možných řešení pro práci druhých
- hodnocení práce ve vlastní skupině
- ocenění práce jiných skupin
- společné sestavování kritérií pro práci
- porovnání práce se zadanými kritérii
- hodnocení práce v určitém oboru za dané období
- hodnocení práce za určité období

Žáci se dovednosti sebehodnocení učí také tím, že společně s učitelem vymýšlí a sestavují kritéria a to, co se na určitém úkolu bude sledovat a porovnávat, co je „to důležité“. Potom mohou podle kritérií, kterým rozumí, zhodnotit, jak se jim práce povedla – samostatně nebo ve skupině. Pro učitele je sebehodnocení dítěte také součástí diagnostických podkladů.

XIV. Záznamy o školní práci dětí

K průběžnému slovnímu hodnocení učební činnosti žáka je třeba systematický a neustálý sběr informací.

Žáci si zakládají osobní portfolia s výsledky své školní práce v jednotlivých oblastech. Učitel průběžně hodnotí práci dětí komentářem, který obsahuje porovnání práce se zadanými kritérii a navrhuje žákovi postup k vylepšení do budoucna. Vychází také z různých učebních stylů, předpokladů a domácího zázemí žáka.

Žáci si zaznamenávají každodenní postupy v učivu do svých deníků – Žákovských diářů. Tento systém zápisu je pro přehledný a srozumitelný. Učí je hospodařit s časem a je pomocníkem v plánování práce žáků. Plánování práce je prováděno zápisem do Žákovského diáře.

Průběžně se učivo a práce žáků na prvním stupni neznámkuje, neboduje ani se neuzivá žádná hodnotící škála. Žákovské knížky pro tyto účely žáci nemají. Na druhém stupni je postupně zapojováno do vzdělávacího procesu průběžné hodnocení formou testů, individuálních i skupinových projektů, hodnocení je prováděno slovně, bodově či procentuálně. Žáci druhého stupně používají k zaznamenání výsledků vzdělávání Žákovského diáře.

Součástí Žákovského diáře jsou i záznamy o absenci a omluvě absence žáka jeho zákonnými zástupci.

XV. Komunikace s žáky

Učitel diferencuje komunikaci s žákem – používá jazyk tak, aby žák nehodnotil a neposuzoval, a přitom dal najevo, že získalo novou dovednost, že se mu práce podařila, nebo naopak ho navést k tomu, aby si úkol ještě zopakoval, práci lépe nacvičilo, chyby opravilo. Práci žáka je třeba projevit účast a uznání tak, abychom žákem nemanipulovali známými hodnotícími výroky typu: „To je ale pěkný obrázek, ty jsi šikovný, ty jsi ale...“ – ať v kladném či záporném smyslu. Úkolem učitele – v mateřské i základní škole – je navodit takovou atmosféru, aby se děti a žáci neučili být závislí na pochvale a odměně a nebáli se udělat chybu.

Učitel má při hodnocení popisovat a pojmenovávat, projevovat účast, uznání a ocenění místo pochvaly. Neříkat: „Ty jsi...“ – ale „vidím tě jako..., všimla jsem si, že..., mám z tebe pocit, že..., myslím si, že...“ a povzbudit žáka, aby komentoval, popsal, zhodnotil svou vlastní práci sám. Hodnocení má vést žáka k tomu, aby svou práci vždy provedl tak, jak nejlépe dovede, tedy s využitím svého potenciálu na maximum.

XVI. Chybová kontrola u učebního materiálu a pomůcek

Materiál a pomůcky (specifický materiál, běžné výukové pomůcky a texty) jsou připravovány tak, aby žák samostatně viděl a poznal, zda úkol provedl správně, kde je chyba a jak ji opravit. Žáci jsou k práci s kontrolou, která je součástí pomůcky nebo se provádí porovnáním se vzorem, vedeny již v mateřské škole Montessori.

Texty a cvičení, pracovní listy a sešity žáci nejdříve porovnávají se vzorem - „kontrolou“. Porovnání práce se vzorovou kontrolou umožňuje žákům okamžitou zpětnou vazbu, která je důležitá pro vlastní učení žáka.

U prací, které kontroluje učitel (např. pracovní listy, pracovní sešity, vlastní texty žáků, diktáty, texty, které si už žák sám porovnal s „kontrolou“), píšeme nejdříve jen počet chyb na určitém úseku a žák má možnost si je samostatně vyhledat a opravit. Učitel pomáhá žákům vyhledat chyby tam, kde si samy neumí poradit. Dovednost samostatné kontroly, nalezení rozdílů a chyb pokládáme za důležitou životní kompetenci.

XVII. Spolupráce s rodinou

Kvalitního vzdělávání nelze dosáhnout bez spolupráce s rodinou. Škola nabízí různé formy spolupráce. Vedle rodičovských setkání, individuálních konzultací (s žákem i bez něj) také neformální rozhovory pedagoga s rodiči ve volných chvílích, především na celoškolních akcích. Rodiče se rovněž účastní různých pracovních dílen, her a diskusí.

Kromě přímých setkání s rodiči se snažíme nabízet vzdělávací kurzy a semináře dalších lektorů, na kterých se rodiče žáků mohou inspirovat a více tak proniknout do oblasti výchovy a vzdělávání.

Velkou podporou, po celou dobu existence Montessori školy, bylo a je sdružení rodičů v rámci Montessori spolku Pardubice. Tento Spolek podporuje školu nejen finančně, ale také dobrovolnickou prací z řad členů spolku.

XVIII. Vztahy a propojení směrem ven

V rámci provozu školy nesmíme opomenout navázání užších vazeb a spolupráci s pardubickými institucemi a organizacemi, které se zabývají vzděláváním a výchovou dětí a žáků 1. a 2. stupně ZŠ.

Pamatujeme také na kontakty se školními institucemi navazujícími na základní školu.

Obzvlášť budeme pracovat na dobrých vztazích se svým zřizovatelem.

Naším odborným garantem bude i nadále vzdělávací organizace Montessori ČR spolupracující s Ministerstvem školství ČR a mnoha dalšími odborníky z řad psychologů a pedagogů.

XIX. Pedagogové a další pracovníci (oblast personální)

Abychom mohli realizovat záměry školy, potřebujeme vzdělané a vyrovnané dospělé, nejen pedagogy, ale i ostatní zaměstnance.

Při výběru pedagogů škola preferuje osobnosti s touhou se učit, osobnosti se schopností sebereflexe a samostatnosti. Svým zaměstnancům škola poskytne v rámci svých finančních možností nejlepší péči, aby ji pak sami mohli poskytovat svěřeným dětem a žákům.

U pedagogů bude pozornost primárně zaměřena na osobní rozvoj. Ve škole jsou zavedeny mechanismy vzájemných rozhovorů a zpětných vazeb, které jsou pravidelnosti a ve vzájemné důvěře. Proto je prospěšné, vedle absolvování kurzu a seminářů zaměřených na osobní rozvoj a kvalitní výuku, zajistit pedagogickému sboru kvalitní supervizní podporu.

Požadavky na pedagoga: umět zvládat své emoce, odolnost vůči stresovým situacím, schopnost stanovovat sobě i dětem hranice, vidět naplnění v práci s žáky, oddanost žákům a spolupracovníkům, ochotu pomáhat i nad běžný rámec povinností, schopnost komunikovat nemanipulativní formou.

V záměru školy je také hledání a budování spolupráce s pedagogy z jiných škol.

XX. Klíčové kompetence a jejich charakteristika

Veškeré činnosti, vzdělávací aktivity, které ve škole probíhají i veškerý vzdělávací a výchovný obsah činnosti školy směřuje k naplňování a utváření základních klíčových kompetencí.

Přehled klíčových kompetencí

KU – kompetence k učení

Na konci základního vzdělávání žák:

- vybírá a využívá pro efektivní učení vhodné způsoby, metody a strategie, plánuje, organizuje a řídí vlastní učení, projevuje ochotu věnovat se dalšímu studiu a celoživotnímu učení
- vyhledává a třídí informace a na základě jejich pochopení, propojení a systematizace je efektivně využívá v procesu učení, tvůrčích činnostech a praktickém životě
- operuje s obecně užívanými termíny, znaky a symboly, uvádí věci do souvislostí, propojuje do širších celků poznatky z různých vzdělávacích oblastí a na základě toho si vytváří komplexnější pohled na matematické, přírodní, společenské a kulturní jevy
- samostatně pozoruje a experimentuje, získané výsledky porovnává, kriticky posuzuje a vyvozuje z nich závěry pro využití v budoucnosti
- poznává smysl a cíl učení, má pozitivní vztah k učení, posoudí vlastní pokrok a určí překážky či problémy bránící učení, naplánuje si, jakým způsobem by mohl své učení zdokonalit, kriticky zhodnotí výsledky svého učení a diskutuje o nich

KŘP – kompetence k řešení problémů

Na konci základního vzdělávání žák:

- vnímá nejrůznější problémové situace ve škole i mimo ni, rozpozná a pochopí problém, přemýšlí o nesrovnalostech a jejich příčinách, promyslí a naplánuje způsob řešení problémů a využívá k tomu vlastního úsudku a zkušeností
- vyhledá informace vhodné k řešení problému, nachází jejich shodné, podobné a odlišné znaky, využívá získané vědomosti a dovednosti k objevování různých variant řešení, nenechá se odradit případným nezdarem a vytrvale hledá konečné řešení problému
- samostatně řeší problémy; volí vhodné způsoby řešení; užívá při řešení problémů logické, matematické a empirické postupy

- ověřuje prakticky správnost řešení problémů a osvědčené postupy aplikuje při řešení obdobných nebo nových problémových situací, sleduje vlastní pokrok při zdolávání problémů
- kriticky myslí, činí uvážlivá rozhodnutí, je schopen je obhájit, uvědomuje si zodpovědnost za svá rozhodnutí a výsledky svých činů zhodnotí

KKO – kompetence komunikativní

Na konci základního vzdělávání žák:

- formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory v logickém sledu, vyjadřuje se výstižně, souvisle a kultivovaně v písemném i ústním projevu
- naslouchá promluvám druhých lidí, porozumí jim, vhodně na ně reaguje, účinně se zapojuje do diskuse, obhajuje svůj názor a vhodně argumentuje
- rozumí různým typům textů a záznamů, obrazových materiálů, běžně užívaných gest, zvuků a jiných informačních a komunikačních prostředků, přemýšlí o nich, reaguje na ně a tvořivě je využívá ke svému rozvoji a k aktivnímu zapojení se do společenského dění
- využívá informační a komunikační prostředky a technologie pro kvalitní a účinnou komunikaci s okolním světem
- využívá získané komunikativní dovednosti k vytváření vztahů potřebných k plnohodnotnému soužití a kvalitní spolupráci s ostatními lidmi

KSP – kompetence sociální a personální

Na konci základního vzdělávání žák:

- účinně spolupracuje ve skupině, podílí se společně s pedagogy na vytváření pravidel práce v týmu, na základě poznání nebo přijetí nové role v pracovní činnosti pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce
- podílí se na utváření příjemné atmosféry v týmu, na základě ohleduplnosti a úcty při jednání s druhými lidmi přispívá k upevňování dobrých mezilidských vztahů, v případě potřeby poskytne pomoc nebo o ni požádá
- přispívá k diskusi v malé skupině i k debatě celé třídy, chápe potřebu efektivně spolupracovat s druhými při řešení daného úkolu, oceňuje zkušenosti druhých lidí, respektuje různá hlediska a čerpá poučení z toho, co si druzí lidé myslí, říkají a dělají
- vytváří si pozitivní představu o sobě samém, která podporuje jeho sebedůvěru a samostatný rozvoj; ovládá a řídí svoje jednání a chování tak, aby dosáhl pocitu sebeuspokojení a sebeúcty

KO – kompetence občanské

Na konci základního vzdělávání žák:

- respektuje přesvědčení druhých lidí, váží si jejich vnitřních hodnot, je schopen vcítit se do situací ostatních lidí, odmítá útlak a hrubé zacházení, uvědomuje si povinnost postavit se proti fyzickému i psychickému násilí
- chápe základní principy, na nichž spočívají zákony a společenské normy, je si vědom svých práv a povinností ve škole i mimo školu
- rozhoduje se zodpovědně podle dané situace, poskytne dle svých možností účinnou pomoc a chová se zodpovědně v krizových situacích i v situacích ohrožujících život a zdraví člověka
- respektuje, chrání a ocení naše tradice a kulturní i historické dědictví, projevuje pozitivní postoj k uměleckým dílům, smysl pro kulturu a tvořivost, aktivně se zapojuje do kulturního dění a sportovních aktivit

- chápe základní ekologické souvislosti a environmentální problémy, respektuje požadavky na kvalitní životní prostředí, rozhoduje se v zájmu podpory a ochrany zdraví a trvale udržitelného rozvoje společnosti

KP – kompetence pracovní

Na konci základního vzdělávání žák:

- používá bezpečně a účinně materiály, nástroje a vybavení, dodržuje vymezená pravidla, plní povinnosti a závazky, adaptuje se na změněné nebo nové pracovní podmínky
- přistupuje k výsledkům pracovní činnosti nejen z hlediska kvality, funkčnosti, hospodárnosti a společenského významu, ale i z hlediska ochrany svého zdraví i zdraví druhých, ochrany životního prostředí i ochrany kulturních a společenských hodnot
- využívá znalosti a zkušenosti získané v jednotlivých vzdělávacích oblastech v zájmu vlastního rozvoje i své přípravy na budoucnost, činí podložená rozhodnutí o dalším vzdělávání a profesním zaměření
- orientuje se v základních aktivitách potřebných k uskutečnění podnikatelského záměru a k jeho realizaci, chápe podstatu, cíl a riziko podnikání, rozvíjí své podnikatelské myšlení

KD – kompetence digitální

Na konci základního vzdělávání žák:

- ovládá běžně používaná digitální zařízení, aplikace a služby; využívá je při učení i při zapojení do života školy a do společnosti; samostatně rozhoduje, které technologie pro jakou činnost či řešení problémů použít
- získává, vyhledává, kriticky posuzuje, spravuje a sdílí data, informace a digitální obsah, k tomu volí postupy, způsoby a prostředky, které odpovídají konkrétní situaci a účelu
- vytváří a upravuje digitální obsah, kombinuje různé formáty, vyjadřuje se za pomoci digitálních prostředků
- využívá digitální technologie, aby si usnadnil práci, zautomatizoval rutinní činnosti, zefektivnil či zjednodušil své pracovní postupy a zkvalitnil výsledky své práce
- chápe význam digitálních technologií pro lidskou společnost, seznamuje se s novými technologiemi, kriticky hodnotí jejich přínosy a reflektuje rizika jejich využívání
- předchází situacím ohrožujícím bezpečnost zařízení i dat, situacím s negativním dopadem na jeho tělesné a duševní zdraví i zdraví ostatních; při spolupráci, komunikaci a sdílení informací v digitálním prostředí jedná eticky

XXI. Výchovné a vzdělávací strategie na úrovni školy

Pro získání a rozvoj uvedených klíčových kompetencí u žáků naší školy využíváme následující strategie:

- Při výuce a vzdělávání využíváme principy Montessori pedagogiky - KU, KŘP, KKO, KSP, KO, KP, KD
- Respektujeme psychologický vývoj žáků a jejich věková specifika, proto výuka na 1. stupni probíhá ve věkově heterogenních skupinách a na 2. stupni se snažíme maximalizovat společnou práci jednotlivých ročníků - KU, KŘP, KSP, KKO, KO, KD
- Žáci jsou pro nás partneři, respektujeme individualitu každého z nich a jejich právo na vlastní názor - KŘP, KKO, KSP, KO

- Vzdělávací obsah je žákovi 1. stupně prezentován celistvě bez umělého dělení na předměty, na druhém stupni dochází k diferenciaci předmětů, stále však v úzké a přirozené provázanosti - KU, KŘP, KP
- Zapojováním žáků do plánování a realizace řady školních, třídních a mimoškolních akcí a projektů je vedeme k sounáležitosti s životem školy a zodpovědnosti za svá rozhodnutí - KŘP, KKO, KO, KSP, KP
- Chováním a jednáním zaměstnanců školy dáváme žákům vzor respektujícího přístupu k ostatním - KŘP, KKO, KSP, KO
- Výuku, vzdělávání a činnosti neomezujeme pouze na prostory školy. Využíváme možností kulturních akcí, exkurzí, výletů, cyklovýletů, turistických akcí, lyžařského výcviku, školy v přírodě apod. - KKO, KSP, KO, KP, KD
- Nejsme spokojeni se pouze s teoretickou prezentací učiva a teoretickým osvojováním kompetencí. Získané aplikujeme do praktických činností a situací. Žáci získávají vědomosti a dovednosti pomocí praktických činností a projektů. 1. stupeň například prací na školní zahradě, druhý stupeň v rámci projektu Farma. Jde o propojení vzdělávacího obsahu s reálným životem - KU, KŘP, KKO, KP, KD
- Žák má právo svobodné volby místa práce. Proto je mu pro samostatnou práci a školní činnosti umožněn pohyb v určených prostorách školy i v době vyučování - KU, KSP, KO, KP, KD
- Nová témata jsou žákovi či skupině žáků představeny samostatnou evokační prezentací s nástinem další možné práce. Tím, a následnou podporou ze strany učitele, vedeme žáka k zodpovědnosti za vlastní rozhodnutí a vzdělávání - KU, KŘP, KKO, KSP, KO, KP
- Pro usnadnění orientace žáka v jeho povinném vzdělávacím obsahu daného ročníku mu jsou poskytnuty myšlenkové mapy a individuální konzultace. Na jejich základě je vzdělávací obsah plánován, realizován i hodnocen - KU, KŘP, KKO, KSP, KO, KP
- Budování a podpora přátelského klimatu ve třídě je podporována využitím, mimo jiné, pravidelného třídního či skupinového setkávání na elipse - KŘP, KKO, KSP, KO
- V každé třídě a v prostorách chodeb jsou umístěny nádoby na tříděný odpad - KO
- V každé třídě jsou k dispozici počítače s připojením na internet, žák má volný přístup k odborné literatuře a učebním Montessori i jiným pomůckám - KU, KO, KP, KD
- Pomůcky jsou k dispozici dle jednotlivých seskupení heterogenních skupin či tříd, a to v omezeném množství. Žáci jsou tak vedeni k naplánování si vlastní práce s ohledem na druhé a ke vzájemné komunikaci - KŘP, KKO, KSP, KO, KD
- S ohledem na aktuální probírané téma využívají učitelé, asistenti a vychovatelé různé metody a formy práce a aktivizujících prostředků (samostatná práce, práce ve skupině, projektová výuka, laboratorní cvičení, besedy, pracovní činnosti...) - KU, KŘP, KKO, KSP, KO, KP, KD
- Pro rozvoj zodpovědnosti a pocitu sounáležitosti se v pravidelných intervalech střídají ve třídě pracovní a pomocné služby, žáci se rovněž starají o celkové školní prostředí - KSP, KO, KP
- Při řešení jednotlivých témat jsou žákům k dispozici odborní konzultanti z řad učitelů, informační zdroje (PC, literatura...) a další dostupný materiál - KU, KŠP, KSP, KO, KD KP)
- Učitelé dbají na to, aby každá žákova práce dostala zpětnou vazbu a to samotným učitelem ústně či písemně, při osobní konzultaci, žakovou prezentací před třídou, zpětnou vazbou od spolužáků či jinou formou - KU, KSP, KKO, KO, KP, KD

XXII. Zabezpečení žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a sociálně znevýhodněných žáků

Na naší škole se snažíme o bezproblémové zařazení dětí se speciálními vzdělávacími potřebami do třídních kolektivů. Se všemi žáky ve třídě pracujeme takovým způsobem a zařazujeme takové metody práce, abychom učili žáky toleranci, vzájemnému pochopení, pomoci a rasové snášenlivosti. Již samotný princip Montessori pedagogiky a samotné zásady Montessori pedagogiky zabezpečují individuální a citlivý přístup k žákům se specifickými vzdělávacími potřebami a k žákům sociálně znevýhodněných.

Do našich tříd jsou integrováni žáci se specifickými poruchami učení a je k nim přistupováno dle jejich individuálních potřeb. Ke kompenzaci mírných obtíží ve vzdělávání žáka (přiznané podpůrné opatření prvního stupně) vypracuje škola plán pedagogické podpory, který zahrnuje především podpůrná opatření ve vzdělávacím procesu žáka. Podkladem plánu pedagogické podpory je ŠVP. K žákům, u nichž byly rozpoznány specifické poruchy učení, učitel vždy přistupuje dle jejich individuálních potřeb.

Pokud má žák problémy s učením a projevují se u něj typické znaky poruchy, řešíme tyto problémy (po dohodě s rodiči) v pedagogicko-psychologické poradně. Učitel pak s žákem pracuje podle doporučení poradny a jeho cílem je ulehčit žákovi práci v problematických oblastech podle rozsahu a stupně poruchy. Na pravidelných schůzkách je s rodiči konzultována práce žáka, jeho posun či návrhy dalších metod práce.

Podpůrná opatření druhého až pátého stupně lze uplatnit pouze na základě doporučení školního pedagogického zařízení (ŠPZ). Následně dle doporučení ŠPZ škola vypracuje individuální vzdělávací plán (IVP). IVP je vypracován zpravidla na 1 rok a zákonný zástupce s ním vyjadřuje souhlas. Podkladem pro tvorbu IVP je ŠVP. Na doporučení ŠPZ je možné, v rámci podpůrných opatření, upravit očekávané výstupy stanovené ŠVP, případně upravit vzdělávací obsah.

Díky bezbariérovému přístupu do školy mohou být integrováni i žáci s tělesným postižením.

V posledních letech narůstá ve společnosti počet žáků, které se s rodiči přistěhují z jiné země a neovládají český jazyk. Těmto dětem vyjdeme vstříc a po začlenění do třídních kolektivů jim může být nabídnuto doučování. Učitelé k těmto žákům také přistupují individuálně, tolerují jejich výsledky nejen v českém jazyce, ale i v ostatních předmětech a pomáhají jim překonat bariéru, kterou s sebou nese neznalost jazyka a prostředí.

XXIII. Zabezpečení žáků mimořádně nadaných

Pedagogický přístup s důrazem na individualizaci výuky respektuje potřeby každého žáka, tedy i žáka mimořádně nadaného. Montessori prostředí již samo o sobě poskytuje těmto žákům možnost osobního rozvoje. Mohou pracovat svým vlastním tempem a získat více informací k danému tématu či pracovat rychleji při samotné práci s výukovým materiálem. Velmi však pedagogové dbají na harmonický rozvoj celistvé osobnosti těchto žáků, a to především na socio-emoční aspekty.

Učitel může žákovi zadávat rozšiřující učivo, vhodně ho motivuje k práci „navíc“ a adekvátně ho ocení. Nadaný žák může také po dohodě a podle svého individuálního

vzdělávacího plánu navštěvovat výuku ve vyšších ročnících a být v probíraném učivu v předstihu. IVP je jedním z prvků pedagogické podpory a může se jednat o IVP jedné konkrétní oblasti/předmětu, ve které žák vykazuje mimořádné nadání. V rámci třídy může učitel mimořádně nadaného žáka vést k vytvoření práce pro ostatní či k vedení skupiny a dává mu prostor pro hlubší a rozšiřující práci v předmětu, který prezentuje nadání dítěte. V rámci pedagogické podpory umožňujeme těmto žákům spolupráci s externími specialisty v oboru žákova nadání. Učitel se také snaží o přirozené začlenění talentovaného žáka do třídního kolektivu, protože ostatní žáci mohou mít sklony odlišné žáky ze svého středu vyloučit. Mimořádný talent s sebou také často nese výkyvy v chování dítěte, které pedagogové na naší škole řeší citlivým ale i důsledným přístupem.

XXIV. Učební plán pro 1. stupeň

Tabulace učebního plánu

Vyučovací předmět	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
Kosmická výchova	20	20	22	23	23
Tělesná výchova	2	2	2	2	2
Součet hodin celkem	22	22	24	25	25

Poznámky k učebnímu plánu

Vyučovací předmět Kosmická výchova je tvořen souborem obsahů vzdělávacích oborů Český jazyk a literatura, Matematika a její aplikace, Informační a komunikační technologie, Cizí jazyk, Člověk a jeho svět, Člověk a svět práce, Výtvarná výchova, Hudební výchova a všech tematických okruhů průřezových témat. Vzdělávací obor Cizí jazyk je na 1. stupni rozšířen o začlenění výuky v angličtině v 1. až 3. ročníku pomocí tandemového učitele Aj. Další vyučovací předmět je Tělesná výchova.

Přehled využití časové dotace podle RVP na 1. stupni

Vyučovací předmět	Vzdělávací oblast / obor	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník	1. stupeň celkem	
Kosmická výchova	Český jazyk a literatura	9	9	9	7	7	33	8
	Matematika a její aplikace	5	5	5	5	5	20	5
	Informační a komunikační technologie	0	0	0	1	1	2	0
	Cizí jazyk	1	1	3	3	3	9	2
	Člověk a jeho svět	2	2	2	3	3	11	1
	Člověk a svět práce	1	1	1	1	1	5	0
	Umění a kultura	2	2	2	3	3	12	0
Tělesná výchova	Tělesná výchova	2	2	2	2	2	10	0
Z toho disponibilní časová dotace		2	2	4	4	4	102	16
Počet hodin týdně		22	22	24	25	25	118	

XXV. Učební plán pro 2. stupeň

Tabulace učebního plánu

Vyučovací předmět	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Kosmická výchova	29	31	31	31
Tělesná výchova	2	2	2	2
Výchova ke zdraví	1	1	0	0

Poznámky k učebnímu plánu

Vyučovací předmět Děti Země je tvořen vzdělávacím obsahem oborů Český jazyk a literatura, Cizí jazyk, Další cizí jazyk, Matematika a její aplikace, Informační a komunikační technologie,

Člověk a společnost, Člověk a příroda, Umění a kultura a Člověk a svět práce a ze všech tematických okruhů průřezových témat. Vzdělávací obsah oboru Další cizí jazyk je realizován od sedmého ročníku. Žáci si vybírají konkrétní jazyk na základě zájmu a aktuálních možností školy. Dalšími vyučovacími předměty jsou Tělesná výchova a Výchova ke zdraví, kterou jsou součástí vzdělávacího oboru Člověk a zdraví.

Přehled využití časové dotace podle RVP na 2. stupni

Vyučovací předmět	Vzdělávací obor	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník	2. stupeň celkem	
Děti Země	Český jazyk a literatura	5	4	4	4	15	2
	Cizí jazyk	3	3	3	3	12	0
	Další cizí jazyk	-	2	2	2	6	0
	Matematika a její aplikace	5	4	4	4	15	2
	Informační a komunikační technologie	1	1	1	1	4	0
	Člověk a společnost (Dě, VKO)	3	3	3	3	10	2
	Člověk a příroda (Ze, Př, Fy, Ch)	5	7	8	8	20	8
	Umění a kultura	3	3	3	3	9	3
	Člověk a svět práce	1	1	1	1	3	1
Tělesná výchova	Člověk a zdraví	2	2	2	2	8	0
Výchova ke zdraví		1	1	0	0	2	0
Z toho disponibilní časová dotace		2	3	6	7	104	18
Počet hodin týdně		29	31	31	31	122	

Poznámka:

- 1) Z organizačních, personálních a technických důvodů probíhá výuka chemie při týdenní dotaci 4 hodiny v 9. ročníku.
- 2) Žáci 6. ročníku velmi úzce spolupracují s ostatními ročníky z důvodu dodržování základních principů Montessori pedagogiky.

XXVI. Začlenění průřezových témat do vyučovacího předmětu Kosmická výchova a Děti Země

Osobnostní a sociální výchova (OSV)

TO	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
Rozvoj schopností poznávání	X	X	X	X	X
Sebepoznání a sebepojetí	X	X	X	X	X
Seberegulace a sebeorganizace	X	X	X	X	X
Psychohygienu	X	X	X	X	X
Kreativita	X	X	X	X	X
Poznávání lidí	X	X	X	X	X
Mezilidské vztahy	X	X	X	X	X
Komunikace	X	X	X	X	X
Kooperace	X	X	X	X	X
Řešení problémů a rozhodovací dovednosti	X	X	X	X	X
Hodnoty, postoje, praktická etika	X	X	X	X	X

TO	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Rozvoj schopností poznávání		X	X	X
Sebepoznání a sebepojetí	X	X	X	X
Seberegulace a sebeorganizace	X	X	X	X
Psychohygienu	X	X	X	X
Kreativita	X	X	X	X
Poznávání lidí	X	X	X	X
Mezilidské vztahy	X	X	X	X
Komunikace	X	X	X	X
Kooperace a kompetice	X	X	X	X
Řešení problémů a rozhodovací dovednosti	X	X	X	X

Hodnoty, postoje, praktická etika	X	X	X	X
--------------------------------------	---	---	---	---

Výchova demokratického občana (VDO)

TO	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
Občanská společnost a škola	X	X	X	X	X
Občan, občanská společnost a stát	X	X	X		
Formy participace občanů v politickém životě				X	X
Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování				X	X

TO	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Občanská společnost a škola	X	X	X	X
Občan, občanská společnost a stát	X	X	X	
Formy participace občanů v politickém životě	X	X	X	X
Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování	X	X	X	X

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (VMEGS)

TO	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
Evropa a svět nás zajímá	X	X	X	X	X
Objevujeme Evropu a svět	X	X	X	X	X
Jsme Evropané	X	X	X	X	X

TO	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Evropa a svět nás zajímá	X	X		X

Objevujeme Evropu a svět	X	X	X	X
Jsmo Evropané		X	X	X

Multikulturní výchova (MkV)

TO	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
Kulturní diference	X	X	X	X	X
Lidské vztahy	X	X	X	X	X
Etnický původ	X	X	X	X	X
Multikulturalita	X	X	X		
Princip sociálního smíru a solidarity				X	X

TO	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Kulturní diference	X	X	X	X
Lidské vztahy	X	X	X	X
Etnický původ		X	X	X
Multikulturalita		X	X	X
Princip sociálního smíru a solidarity	X	X	X	X

Environmentální výchova (EV)

TO	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
Ekosystémy	X	X	X	X	X
Základní podmínky života	X	X	X	X	X
Lidské aktivity a problémy životního prostředí	X	X	X	X	X
Vztah člověka k prostředí	X	X	X	X	X

TO	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Ekosystémy	X	X	X	X
Základní podmínky života	X	X	X	X
Lidské aktivity a problémy životního prostředí	X	X	X	X

Vztah člověka k prostředí	X	X	X	X
---------------------------	---	---	---	---

Mediální výchova (MV)

TO	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení	X	X	X	X	X
Interpretace vztahů mediálních sdělení a reality				X	X
Stavba mediálních sdělení				X	X
Vnímání autora mediálních sdělení				X	X
Fungování a vliv médií ve společnosti				X	X
Tvorba mediálního sdělení	X	X	X	X	X
Práce v realizačním týmu	X	X	X	X	X

TO	6. ročník	7. ročník		8. ročník	9. ročník
Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení	X	X			
Interpretace vztahů mediálních sdělení a reality	X	X			
Stavba mediálních sdělení	X	X		X	
Vnímání autora mediálních sdělení	X				
Fungování a vliv médií ve společnosti		X		X	
Tvorba mediálního sdělení	X	X		X	
Práce v realizačním týmu	X	X		X	

XXVII. Vzdělávací obsah vyučovacích předmětů Kosmická výchova a Tělesná výchova I. stupeň

Charakteristika vyučovacích předmětů

Obsahové vymezení

Vyučovací předmět Kosmická výchova je tvořen vzdělávacím obsah oborů Český jazyk a literatura, Matematika a její aplikace, Informační a komunikační technologie, Cizí jazyk, Člověk a jeho svět, Člověk a svět práce, výtvarná výchova, Hudební výchova a ze všech tematických okruhů průřezových témat. Další předmět je Tělesná výchova, který odpovídá obsahu oboru Tělesná výchova.

Týdenní časová dotace

1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
22	22	24	25	25

Organizační vymezení

Výuka probíhá nejen v prostorech třídy, ale také ve venkovním prostoru (zahrada + hřiště). Využíváme nejen důmyslné, didaktické pomůcky a promyšlené postupy jednotlivých prezentací, ale také různé zdroje informací (knihy, internet, porada s odborníkem atd.) Výuka může probíhat také v mimoškolním prostředí, a to na exkurzích do různých kulturních, sportovních a vzdělávacích zařízení (divadlo, muzea, dopravní hřiště, odborné programy pro děti, odborná pracoviště, vysoké školy, ...) nebo např. na vysokých školách při specializovaných programech.

Díky celkovému pojetí výuky a uspořádání školy žáci mají možnost společné práce mezi ročníky a tím vzájemné učení, vzdělávací obohacování, budování sociálních vztahů, trénink komunikačních dovedností a posilování emoční inteligence mezi sebou navzájem.

Předmět Kosmická výchova je organizačně realizován převážně v blocích. První blok je vždy od 8:00 do 11:00 a další bloky následují vždy po polední (obědové) pauze po 12:00.

Koncept Kosmické výchovy

Vzhledem k tomu, že předmět Kosmická výchova zahrnuje veškeré učební předměty žáků s výjimkou tělesné výchovy, jsou aktivity v rámci jednotlivých prezentací, popř. projektů voleny tak, aby žáci mohly spolupracovat, vzájemně si radit a pomáhat, pracovat ve skupinách pro společný cíl a na společném řešení problému. Ze společné činnosti vycházejí náměty a nabídky pro individuální práci dětí. Při práci s příběhy či na projektech získávají žáci propojené informace, které umožňují globální pohled na svět.

Při plnění úkolů jednotlivých témat tedy žáci prakticky využívají své znalosti z jazyka a matematiky – trénují čtení, psaní, gramatiku, počítají slovní úlohy, sestavují příběhy, dopisy a básničky, zkoumají skutečné věci, k tématu jsou připraveny encyklopedie a knihy, písničky, výtvarné náměty a také se chodí do skutečného světa – na exkurzi, výstavu, výlet.... Některé tematické celky jsou zařazovány do programu školy v přírodě. Využívají se autentické zážitky žáků, jejich zájem a naladění se věnovat určité oblasti.

Některé prezentace (klíčové lekce) nebo projekty doplňují pokusy a experimenty, při kterých se žáci učí pracovat samy podle návodu a zaznamenávat si výsledky svých pozorování. Z jednotlivých témat vychází také náměty pro výtvarné a pracovní činnosti dětí. Všechny potřebné pomůcky, výtvarný

a pracovní materiál a zdroje informací jsou připraveny v rámci připraveného prostředí. Učitel podle potřeby a náročnosti práce pracuje s jednotlivými dětmi nebo se skupinou dětí, vysvětlí práci dětem a ty si pak činnosti zvolí v rámci své individuální práce.

Celkový koncept Kosmické výchovy vychází ze základní myšlenky: Od celku k detailu. Děti jsou tak v úvodu každého roku seznámeny s 5 Velkými příběhy. Tyto příběhy ctí postup od celku k detailu, a tímto se vytvoří jakási základní pavučina znalostí a vědomostí, do které se pak formou Klíčových lekcí (prezentací) zapojují jednotlivé detaily.

Pět Velkých příběhů:

1. Příběh o zrození vesmíru a zákonech neživé přírody (Marie Montessori tento příběh nazvala: Bůh, jenž nemá žádné ruce.) Zahrnuje výukové předměty: Fy, Ch, Pří, Vl, ZPV, Prv, Hv, Vv, Pč
2. Příběh o vývoji života na Zemi – Zahrnuje výukové předměty: Pří, Bi, Prv, Hv, Vv, Pč
3. Příběh o tom, co dělá člověka člověkem a jak člověk vznikl – Zahrnuje výukové předměty: Prv, Bi, Dě, VKO, VKZ, Hv, Prv, Pč
4. Příběh o vzniku a vývoji jazyka – Zahrnuje výukové předměty: Čj, cizí jazyky, Dě, Hv, Vv, Pč
5. Příběh o matematice a číslech – Zahrnuje výukové předměty: M, Dě, Hv, Vv, Pč

Celá filozofie oboru Kosmická výchova vychází z citátu Marie Montessori:

„...jazyk a matematika jsou cesty k poznávání světa a kosmos označuje vše ve vesmíru existující ve vzájemných souvislostech...“

V rámci komunikace mezi žáky, utváření sociálních vztahů založených na úctě k přírodě, okolí a sám k sobě, vytváření pravdivého hodnocení a posuzování sama sebe, zařazujeme i odborné expedice – Cesty za poznáním. Jedná se o jedno až třídní výjezdy žáků do různých míst České republiky, kde žáci získávají v přirozeném prostředí potřebné znalosti, dovednosti a kompetence zahrnuté v oblastech Prvouka, Vlastivěda a Přírodověda, Výtvarná výchova, Hudební a Tělesná výchova, Pracovní činnosti a Výtvarná výchova. Výuková látka je vždy rozepsána v programu jednotlivých expedic tak, aby byla splněna hodinová dotace jednotlivých předmětů.

Tělesná výchova

Výuka Tv probíhá v celkové dotaci 2 hodiny týdně. Součástí výuky jsou i aktivity jako plavání, bruslení či cvičného lezení na horolezecké stěně (vše pod odborných dohledem). Běžná výuka tělesné výchovy probíhá v tělocvičně nebo na venkovním hřišti v týdnech. Pokud probíhá výuka plavání, bruslení či jiné sportovní aktivity, nahrazují tyto běžné hodiny tělesné výchovy. Součástí tělesné výchovy je i výcvik lyžování a zimních sportů v rámci několikadenního pobytu žáků na horách. Plavecký výcvik probíhá v rámci hodin tělesné výchovy na 1. stupni v minimálním rozsahu 40 hodin. O zařazení do ročníků rozhoduje ředitel školy.

Průběh vzdělávání

Vyučovací předmět je realizován v rámci principů a charakteristiky ŠVP. Vzdělávací obsah je propojen, a tak umožňuje žákům poznávat a učit se v souvislostech, od celku k detailu. Žáci si vždy mohou vybrat a volit, na čem budou právě pracovat. Vše koordinuje učitel, který se žáky plánuje jejich osobní vzdělávací cestu v souladu s jejich zájmy, potřebami a ŠVP. Žáci jsou vedeni k chápání učební činnosti jako hlavního a samozřejmého naplnění školního času. Zároveň však možnost výběru pomáhá žákům převzít odpovědnost za své vzdělávání a učení. Učení pak žáci berou jako běžnou součást svého života.

Přehled výstupů učiva tedy není v plánu okruhů učiva seřazen chronologicky nebo doplněn údaji o příslušném ročníku. Tam, kde je to možné, ponecháváme volbu výběru učiva na dítěti. Důležitější je připravenost dítěte než příslušný ročník školní docházky; děti nemusí postupovat daným jednotným

pořadím činností, ale mohou si vybírat z nabídky i podle svého zájmu a pracovat svým individuálním tempem. (Je tedy například možné, aby se dítě, které ještě nezvládlo techniku psaní, ale umí číst, s pomocí učitele zabývalo slovními druhy nebo větnou skladbou.) Pokud si dítě vybere oblast, ke které nemá potřebné dílčí zkušenosti, učitel mu vysvětlí a nabídne, jaké učivo si ještě předem potřebuje osvojit.

Žáci mají přístup k různým druhům a možnostem zjišťování informací – odborné časopisy, knihy, encyklopedie, výukové programy na PC, internet, připravené pomůcky a materiály, informace z terénu a externího prostředí, rozhovory apod.

Pro praktickou realizaci propojení poznatků a dovedností z různých oblastí (matematika, jazyk, přírodověda, historie, zeměpis, umění, pracovní náměty, zdravý životní styl a ekologie) pro vyšší ročníky nejlépe vyhovuje integrovaná tematická výuka (zahrnuje také velké otázky). V rámci tematických celků získávají žáci propojené informace, které umožňují globální pohled na svět, porozumění a vytváření vlastních konceptů.

Veškeré aktivity v rámci vlastní výuky jsou voleny tak, aby děti mohly spolupracovat, vzájemně si radit a pomáhat, pracovat ve skupinách na společném cíli a společně řešit problémy. Tato spolupráce v menších či větších skupinách, napříč ročníky umožňuje žákům se seznámit s různými metodami práce, vyzkoušet různé sociální i skupinové role. Pedagog je vždy připraven konzultovat a podat pomocnou ruku, pokud je potřeba.

Pokud se žáci rozhodnou pro projekt nebo samostatnou práci, pak své výsledky se učí prezentovat před ostatními. Velkou úlohu zde hraje okamžitá zpětná vazba od svých spolužáků i vlastních průvodců (učitelů). Velmi cenné jsou také doplňující otázky z pléna. Vzájemně se tak obohacují a učí.

Materiály ze školní práce si žáci mohou zakládat do svého portfolia, čímž se učí dokumentovat svůj vzdělávací pokrok. Portfolio je součástí podkladů pro slovní hodnocení školní práce žáků.

Považujeme za důležité, aby se děti nebály mluvit o svých názorech a konfrontovat je s okolím. Komunitní setkávání, které je ve škole praktikováno, slouží také k předání informací o programu dne či jiného časového období, změnách v programu či plánu, je to místo, kde mají žáci i učitelé možnost sdělovat své zážitky, pocity a zkušenosti, diskutovat, vyjadřovat se k problémům, k pravidlům, prezentovat informace a hodnotit svoji práci.

Specifický způsob vyučování

Pedagogické principy, metody a způsoby vyučování pomáhají žákům učit se v „bezpečném prostředí“, bez ohrožení porovnáváním, vnějším hodnocením, časovým stresem, tresty a odměnami.

Specifickým způsobem vyučování je volná – samostatná práce žáka, popřípadě individuální řízená činnost. Používá se také označení **svobodná práce**, protože žák si může sám volit:

- **co** = jaký materiál si vybere, jakou oblast, na čem bude pracovat, co se chce učit a o čem chce získat další informace
- **kde** = vybírá si místo, kde bude ve třídě pracovat
- **kdy** = dítě nepracuje na povel či podle zvonění, ale motivuje ho jeho polarita pozornosti; každé dítě je na určitou věc „naladěno“ v jinou dobu
- **s kým** = může pracovat samo, ve dvojici, ve skupině

Volná práce však neznamená, že žák střídá činnosti bez ukončení a důslednosti nebo nedělá nic. Svoboda nespočívá v tom, že žák zůstane ponechán sám sobě, nebo že učitel vůbec nezasahuje do jeho vzdělávání a učebních procesů. Nějakou činnost si žák zvolit musí. Učitel činnost žáků koordinuje a využívá své pedagogické dovednosti, aby bez příkazů pomohl najít dítěti činnost, která ho zaujme.

Svoboda žáka je samozřejmě chápána jako povinnost, ne anarchie. To znamená, že pokud se dítě pro něco rozhodne, je jeho povinností práci dokončit. Pokud chce žák pracovat s určitým materiálem, který ho zajímá – samo se svobodně rozhodne – je jeho povinností dodržet daná pravidla. K sebedisciplíně vedou učitelé žáky již od mateřské školy.

Dalším specifickým způsobem vyučování je práce s informacemi. Žáci jsou vedeni k samostatnému vyhledávání, zpracovávání, třídění a kritickému posuzování informací. Mají kdykoliv přístup k internetu, k dispozici jsou jim atlasy, slovníky, encyklopedie a další odborné materiály.

Výchovné a vzdělávací strategie na úrovni I. stupně

Vzdělávací strategie vychází z předpokladu, že každý člověk je bytost neopakovatelná a přichází na svět s vybavením, které není shodné s jiným jedincem. Vzdělávací strategie v systému Montessori by tedy měly být voleny tak, aby učitel mohl k dětem přistupovat individuálně a vycházel vstříc jejich potřebám, ale také aby vedl děti ke spolupráci v týmu a k práci s textem a informacemi. Frontální vyučování je nahrazeno mnohostrannou organizační, obsahovou i metodickou diferenciací. Koncepce programu Montessori umožňuje realizovat současné moderní trendy v oblasti vyučování:

1. Dbáme a zajišťujeme připravené prostředí se specifickým materiálem, který žák používá v rámci svých individuálních možností a potřeb. (KU, KŘP, KSP, KO, KD).
2. Motivační obsah je předkládán jako celek prostřednictvím Velkých příběhů, ale vzdělávací obsah se dělí na dílčí kroky podle individuálních potřeb žáka. Postupujeme od celku k detailu a od konkrétního k abstraktnímu. Vnímáme reálné skutečnosti a propojení se životem. (KU, KŘP, KSP, KO, KD).
3. Plně respektujeme možnost výběru místa a spolupráce dětí. (KU, KO, KSP, KŘP, KP, KD)
4. Žákům nabízíme aktivizující práce k úvodu jednotlivých témat i v průběžné práci. (KU, KK, KSP, KŘP, KD).
5. Žákům nabízíme společné aktivizující práce ke čtení, psaní, práci s textem, sebevyjádření, rozvíjení slovní zásoby a komunikačních dovedností. (KU, KK, KSP, KŘP, KD).
6. Při práci žákům běžně nabízíme a umožňujeme přístup k různým zdrojům informací (encyklopedie, slovníky, žákovská knihovna, internet, externí zdroje...). (KU, KŘP, KD).
7. Ve výuce využíváme různorodé metody a způsoby práce. Snažíme se o výuku kompatibilní s tím, jak se učí lidský mozek. S tím souvisí i důraz na smyslový prožitek. (KU, KK, KSP, KŘP, KO).
8. Ve výuce pravidelně využíváme komunitní kruh, tím podporujeme komunikační dovednosti žáků. (KU, KK, KSP, KŘP, KO).
9. Pracujeme s chybou podle výše uvedených pravidel. (KU, KŘP, KP).
10. Dbáme na připravené prostředí se specifickým materiálem, který dítě používá v rámci svých individuálních možností a potřeb (KU, KK, KŘP, KD).
11. Využíváme vnitřní motivaci a respektujeme vývojové potřeby a individuální předpoklady žáků (KSP, KK).
12. Klademe důraz na dodržování dohodnutých pravidel včetně zásad bezpečnosti a hygieny.
13. Umožňujeme každému žákovi zažít úspěch.

XXVIII. Vzdělávací obsah vyučovacích předmětů Děti země a Tělesná výchova - 2. stupeň

Charakteristika vyučovacích předmětů Děti země a Tělesná výchova

Obsahové vymezení

Vyučovací předmět Děti země je tvořen vzdělávacím obsahem oborů Český jazyk a literatura, Cizí jazyk, Další cizí jazyk, Matematika a její aplikace, Informační a komunikační technologie, Člověk a společnost (Dějepis, Výchova k občanství), Člověk a příroda (Chemie, Přírodopis, Fyzika, Zeměpis), Umění a kultura (Výtvarná výchova, Hudební výchova), Člověk a svět práce a ze všech tematických okruhů průřezových témat. Vzdělávací obsah oboru Další cizí jazyk je realizován od sedmého ročníku. Žáci si vybírají konkrétní jazyk na základě zájmu a aktuálních možností školy.

Vyučovací předměty Tělesná výchova a Výchova ke zdraví je tvořen obsahem vzdělávacího oboru Člověk a zdraví.

Vzdělávací obsah oboru Další cizí jazyk bude každý rok aktualizován podle zájmu žáků o konkrétní cizí jazyk. Učební osnovy ke konkrétnímu jazyku budou proto doplněny jako příloha ŠVP dle aktuálního jazyku.

Týdenní časová dotace

Vyučovací předmět	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Děti země	29	31	31	31
Tělesná výchova	2	2	2	2
Výchova ke zdraví	1	1	0	0

Organizační vymezení

Výuka probíhá nejen v prostorech tříd, ale také ve venkovním prostoru (zahradě). Využíváme odborné didaktické pomůcky a promyšlené postupy jednotlivých prezentací, ale také různé zdroje informací (knihy, internet, porada s odborníkem atd.) Výuka může probíhat také v mimoškolním prostředí nebo v smluvně zajištěných prostorách jiných školských zařízení, a dále na exkurzích do různých kulturních, sportovních a vzdělávacích zařízení (divadlo, muzea, dopravní hřiště, odborné programy pro děti, odborná pracoviště, vysoké školy, ...) nebo např. na vysokých školách při specializovaných programech.

Díky celkovému pojetí výuky a uspořádání školy žáci mají možnost společné práce mezi ročníky a tím vzájemné učení, vzdělávací obohacování, budování sociálních vztahů, trénink

komunikačních dovedností a posilování emoční inteligence mezi sebou navzájem. Spojování ročníků probíhá na základě plánu a vhodnosti společné výuky.

Předmět Děti země je organizačně realizován převážně v blocích. První blok je vždy od 8:00 do 11:00 a další bloky následují vždy po polední (obědové) pauze po 12:00.

Průběh vzdělávání

Vyučovací předmět je realizován v rámci principů a charakteristiky našeho ŠVP. Vzdělávací obsah je propojen, a tak umožňuje žákům poznávat a učit se v souvislostech.

Část výuky probíhá názorně na pomůckách a výukových materiálech, ale vzhledem k věku dospívajících žáků jsou i ve větší míře, než na prvním stupni nabízeny různé zdroje pro zjišťování informací – školní knihovna, výukové programy na PC, internet, připravené pomůcky a materiály, pracovní listy, modely, informace z terénu a externího prostředí, rozhovory apod.

Žáci jsou povzbuzováni ve stanovení svých cílů učení a formulaci velkých otázek. Dále si vybírají oblast a dílčí témata, kterým se individuálně budou věnovat hlouběji. Na svých tématech a cílech pracují společně nebo samostatně nebo pod vedením pedagoga.

Žák svá dílčí témata zpracovává, prohlubuje poznatky o něm a předává je ostatním. Informace z oblastí, jejichž zpracování se žák přímo neúčastnil, jsou mu zprostředkovány spolužáky. Žák si samostatně doplňuje záznamy v přehledech učiva, což je průběžně kontrolováno kmenovým učitelem a zaznamenáváno do souhrnných záznamů učitele. Tyto záznamy jsou součástí podkladů pro slovní hodnocení školní práce žáků.

Vzhledem k vývojovým potřebám žákům tohoto specifického věku přizpůsobujeme nabídku vzdělávacích činností a témat především v podobě praktických činností tak, aby převažovala výuka, kde žáci získávají zkušenosti a informace na základě praktických činností nebo řešení problémů a projektů. K tomu je hojně využíván školní pozemek: Farma. Součástí výuky jsou i prezentace pozvaných odborníků nebo exkurze na odborná pracoviště mimo školu - poznávací exkurze, besedy, práce v terénu, práce na projektech, výroba pomůcek, příprava jídla a vaření, sportovní aktivity apod.

Výchovné a vzdělávací strategie

- Obsah vzdělávacího procesu se žákům předává v celé jeho komplexnosti. Proto se nezaměřujeme na jediný obor, ale velký důraz klademe na smysluplné prolínání s ostatními oblastmi i předměty. (KU, KSP, KŘP, KP, KD)
- Na výuce předmětu se podílí více učitelů, kteří jsou spolu v neustálém kontaktu. Žák tak může získat komplexnější pohled na probíranou problematiku, má možnost poznat různé úhly pohledu. (KU, KK, KŘP, KP, KSP, KO, KD)
- Výuka probíhá jak v učebnách, tak na jiném vhodném místě. Žák si v mezích bezpečnosti a zásad hygieny může pracovní místo vybrat sám. Výuka také probíhá mimo školu, a to: na exkurzích, výletech, návštěvách akcí, souvisejících s probíraným tématem. (KU, KP, KŘP, KSP, KD)
- Žák si v doprovodu učitele sám plánuje svůj učební postup, k tomu mu slouží přehledy učiva. (KU, KŘP, KD)

- Velmi cenná je práce na školním pozemku: farmě a na školní zahradě. Díky ní dochází k propojení vzdělávacího obsahu s reálným životem a užití vyučované látky v praxi, což je v tomto věkovém období základní vývojovou potřebou dospívajících. (KO, KŘP, KSP, KU, KP, KD)
- Možnost individuálních konzultací nad jakoukoliv problematikou je nedílnou součástí výuky. (KU, KŘP, KSP, KD)
- Výchovně vzdělávací systém podle Marie Montessori je ze své mírové podstaty nesoutěživý. Proto při výuce i při pohybových aktivitách se snažíme o co nejmenší úroveň stresu z porovnávání a vzájemného poměrování svých výsledků s ostatními. Sportovní aktivity jsou tak vnímány zejména jako zábava a příjemná relaxace, nikoliv stres z toho, kdo je lepší. Porovnávat mohou žáci pouze své vlastní výkony a jejich vývoj v čase. (KO, KSP)
- Průvodce/pedagog vede žáky osobním příkladem a pozitivním přístupem k přijetí a realizaci myšlenky fair play. (KO, KŘP)
- Pohybové aktivity probíhají nejen na sportovištích a v tělocvičnách, ale i na jiných vhodných a bezpečných místech. Ukazujeme tak žákům, že pohyb je spjatý především s běžným životem a není třeba žádných speciálních podmínek. (KU, KSP)
- Průběžně motivujeme žáky ke komunikaci v cizím jazyce – poskytujeme příležitosti komunikovat, nabízíme čtení cizojazyčné literatury, časopisů, video programy. (KO, KŘP, KU, KD)
- Při výuce cizího jazyka klademe důraz na porozumění a vlastní vyjádření, proto žákům poskytujeme dostatek příležitostí k samostatnému projevu. (KU, KŘP, KD)
- Pokud to vzdělávací program umožňuje, prolínáme anglický jazyk do všech oblastí vzdělávacího procesu. (KU, KŘP, KO, KP, KD)
- Svým jednáním podporujeme rozvoj učící se skupiny, ve které se každý žák cítí být přijímán a podporován v rozvoji svého potenciálu. (KO, KU, KD)
- Žákům poskytujeme možnost volby v souladu s jeho zodpovědností. Jeho volbu pak respektujeme a k jejímu respektování vedeme i ostatní žáky. Zároveň vedeme žáky k uvědomění, že volba je svobodná a má své důsledky. (KO, KŘP, KK)
- Vedeme žáky k samostatnému, konstruktivnímu řešení běžných konfliktů. Dospělý se pak při jejich výskytu staví do role moderátora, nikoliv soudce a využívá přitom postupy nenásilné, respektující komunikace. (KŘP, KO, KSP, KK)

XXIX. Hodnocení procesu a výsledků vzdělávání žáků

Nejcennějším faktorem při vzdělávání je konstruktivní, bezpečná, smysluplná zpětná vazba. Proto ve všech ročnících, tedy i na druhém stupni, používáme slovní hodnocení, a to i pro výroční vysvědčení.

Co by mělo být cílem hodnocení:

- podpořit chuť se dále vzdělávat a mít radost z vlastních pokroků
- vhodně, smysluplně uvažovat při plánování vlastní práce a stanovování si jednotlivých cílů.
- uvědomění potřebné podpory pro dosahování stanovených cílů
- vedení žáků ke kritickému hodnocení své práce a tím také k přemýšlení o efektivním učení – nasměrování k motivaci pro další vzdělávání

Efektivní zpětná vazba, a tedy i hodnocení nesmírně podporuje prostředí ve škole. Z toho důvodu se v naší škole neporovnává a nesoutěží mezi sebou navzájem. I samotné hodnocení není jednotné, respektuje individualitu každého jedince a jeho možnosti. Starší žáci se učí kriticky poskytovat zpětnou vazbu sami sobě. Systém hodnocení podporuje všechny klíčové kompetence.

Pravidla pro hodnocení žáka

Při samotném hodnocení klademe důraz na vhodnou a výstižnou formulaci a dáváme přednost pozitivnímu vyjádření. Při hodnocení používáme popisnou formu bez subjektivních formulací. Cílem hodnocení je podat žákovi zpětnou vazbu k jeho pokroku v učení, nikoli jeho porovnávání s ostatními. Při poskytování zpětné vazby se zaměřujeme na oblast klíčových kompetencí, proces a výsledky v učení – vzhledem k individuálním možnostem dítěte, komunikaci a spolupráci s ostatními ve školním prostředí.

Žák dostává zpětnou vazbu podle svých individuálních potřeb v průběhu celé edukace. Na hodnocení se nepodílí pouze učitel, podporujeme žáky v tom, aby byli schopni vyhodnotit svoji vlastní práci a poskytovat si také vzájemnou zpětnou vazbu mezi spolužáky.

Zákonní zástupci jsou o průběhu a výsledcích učební činnosti žáka informováni těmito základními formami:

- žák si vede portfolio své práce,
- žák si vede svůj školní deník – Diář,
- konzultacemi (rodič – žák – učitel, rodič – učitel)
- slovním hodnocením při výročním vysvědčení
- společné rodičovské schůzky.

Konzultace jsou nabízeny průběžně dle potřeby. Jedná se o setkání učitele, žáka a rodiče a jde konstruktivní hodnocení práce, dosažených výsledků a naplňuje se další postup ve výchově a vzdělávání daného žáka.

Ve slovním hodnocení výročního vysvědčení se učitel zaměřuje na pokroky ve školní práci v uplynulém období v porovnání s předchozími výsledky samotného žáka. Při formulaci textu se učitel obrací přímo na osobu žáka. Slovní hodnocení se na známky převádí pouze při přestupu na jinou školu na vyžádání zákonného zástupce nebo školy, na kterou se žák hlásí (víceletá gymnázia, střední školy) nebo školy, na kterou žák v průběhu povinné školní docházky přestupuje. Převod slovního hodnocení na klasifikační stupeň je realizován na základě Pravidla pro hodnocení výsledků vzdělávání žáků, který je součástí školního řádu.

Podklady pro každé pololetní hodnocení shromažďuje učitel v průběhu celého školního roku a vede si jejich evidenci:

- záznamy učitelů o průběžné práci žáka
- portfolio školní práce žáka
- hodnocení práce žáka v rámci skupinových aktivit
- záznamy ze sebehodnocení žáka.

Samostatnou kapitolou pro hodnocení jsou případy, kdy žák je v domácím vzdělávání, dosáhl v konkrétním předmětu vysoké absence (nad 30 %) či navštěvuje po určitý časový úsek (obvykle 1 školní rok) jinou školu. Potom jsou podklady pro hodnocení tohoto žáka získávány na základě komisionálního přezkoušení, případně předloženého předmětového portfolio. Pravidla komisionálního přezkoušení viz Pravidla pro hodnocení výsledků vzdělávání žáků, které je součástí školního řádu.

Kritéria hodnocení žáka

Samotné hodnocení žáka se odvíjí především od klíčových kompetencí, ale také od očekávaných výstupů. Ve slovním hodnocení popisujeme schopnost komunikace v prostředí třídy, dovednost jednání a spolupráce v kolektivu, přístup a výsledky ve školní práci. Žáci jsou vedeny ke kritickému hodnocení své práce, a tím k přebírání zodpovědnosti za vlastní učení a samostatnost v procesu vzdělávání.

Hodnocení se zaměřuje na tato kritéria:

- Vytváření pozitivního vztahu k sobě samému, rozvoj vnitřní motivace, poznávání svých jedinečností (slabých i silných stránek)
- Dodržování dohodnutých pravidel na ochranu fyzického i duševního zdraví, úroveň respektující komunikaci pro spolupráci a bezpečné prostředí ve škole
- Respekt k druhým lidem, včetně respektování odlišností u jiných lidí, odlišných kultur, názorů a duchovních hodnot
- Přístup ke školní práci, využívání svých schopností a reálných možností žáka

- Rozvoj pracovních dovedností a využívání informací
- Strategie učení, tvořivého myšlení a řešení problémů tak, aby je bylo možno využít pro život a pro celoživotní učení
- Projevy péče o prostředí a zapojení do jeho utváření a ochrany
- Podporu a rozvoj flexibility, adaptability a odolnosti v obtížných situacích
- Rozvíjení svých vlastních talentů a sebevyjádření, uvědomělé směřování k profesní orientaci
- Přístup ke školní práci – připravenost, aktivita a celkový projev ve škole
- Úroveň dosažení klíčových kompetencí žáka
- Na měřitelné výsledky dílčích výstupů
- Na úroveň domácí přípravy a její prezentaci ve škole
- Stav a úroveň vedení žákovského portfolia

Postupy pro hodnocení

- komentáře k dílčím úkolům
- rozhovor s žákem
- reflexi na prezentaci práce žáka
- popis žákovy práce za určité období
- práce s chybou pro vlastní objevení správného řešení
- vzájemná zpětná vazba mezi spolužáky
- sebehodnocení určité práce
- sebehodnocení k úrovni dovedností a kompetencí

Učitel při získávání většiny podkladů pro hodnocení využívá především tyto metody a formy:

- soustavné diagnostické pozorování žáka v edukačním procesu
- dialog s žákem ve všech oblastech edukace
- analýzu výsledků činnosti žáka
- konzultace s ostatními učiteli
- konzultace (podle potřeby) s psychologem či odborným lékařem

V případě potřeby může být hodnocení ve prospěch žáka sestaveno s ohledem na doporučení odborného pracoviště (SPC, konzultace s psychologem, speciálním pedagogem či jiným odborníkem).

Systém hodnocení je samostatně zpracován v Klasifikačním řádu školy.

Za vedení evidence o hodnocení žáka odpovídá třídní učitel, o výsledcích hodnocení informuje daného žáka a jeho zákonného zástupce. Učitel jde v oblasti hodnocení žákům příkladem a modeluje žádoucí postupy.